

Infrastructura de apă și apă uzată

Avizele se obțin, în medie, între 57 și 452 de zile

Multe dintre proiectele de extindere și modernizare a rețelelor de apă și apă uzată nu au fost finalizate în termenele prevăzute, cu toate că le-au fost alocate fonduri europene semnificative.

Una dintre cauzele invocate de operatorii din industria apei este numărul mic al firmelor puternice de construcții, capabile să încheie și să execute contracte mari, comparativ cu numărul proiectelor de acest fel. În plus, riscurile presupu-

se de aceste contracte revin doar companiilor de apă și constructorilor.

Durata mare de obținere a avizelor face ca valorile estimate ale contractelor să nu mai fie realiste, iar constructorii să nu mai oferteze pentru atribuirea acestor contracte. Președintele Asociației Române a Apei, dr. ing. Ilie Vlaicu, este de părere că "ar fi important și pentru noi, și pentru constructori, ca industria apei să fie recunoscută ca ramură prioritară de dezvoltare."



Ilie Vlaicu, președintele Asociației Române a Apei

Reporter: Care sunt cauzele nefinalizării la termen a proiectelor de apă și apă uzată, finanțate prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020?

Ilie Vlaicu: Răspund fără să ezit, fiindcă este un parametru general valabil la toate companiile de apă: distanța foarte mare în timp de la depunerea studiului de fezabilitate a proiectelor companiilor de apă, până la aprobarea finanțării de către minister. Această durată lungă a făcut ca prețurile estimate în proiecte să nu mai fie realiste și, astfel, firmele de construcții n-au mai venit la licitații. Să fac puțină istorie, ca să se înțeleagă mai bine. În anii 2015-2016, unele companii de apă au depus la ministerul de resort studiile de fezabilitate, care urmau să fie analizate de către consultantul ministerului. Cele mai multe avize au apărut după trei ani! Dar au fost cazuri în care a durat și mai mult.

Un proiect, în zona publică din România, durează aproximativ 10 ani, de la faza de concepție, până la finalizarea sa. Două treimi din acest timp este necesar pentru aprobări și avize.

Din analizele făcute de Asociația Română a Apei, pe o perioadă de un deceniu, în ceea ce privește timpul de obținere a avizelor și a documentelor necesare implementării proiectului, care trebuie emise de terți, durata medie este între 57 și 120 zile, în cazul autorităților locale/județene și Administrația Națională Apele Române, respectiv, între 193 și 452 zile, în cazul Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii Rutiere, Căilor Ferate Române, Agenției Naționale pentru Protecția Mediului.

Aceste durate determină întâzieri semnificative în pregătirea și implementarea proiectelor de investiții. De multe ori, avizele se condiționează unele pe altele, ceea ce înseamnă că trebuie să scoatem de două ori câte un tip de aviz, iar asta duce la alte întâzieri.

Se mai adaugă numărul și timpul de contestații, garanțiile bancare solicitate, falimentul firmelor de asigurări, inflația și birocrația. Apoi, implementarea simultană a mai multor axe, căci, în afara proiectelor cu fonduri europene, au fost foarte multe proiecte cu bani de la guvern, bani mult mai ușor de obținut, "hârțile" necesare fiind mai puține decât în POIM.

Și, de parcă n-ar fi fost de ajuns, au mai apărut doi "factori" perturbatori, care s-au corelat între ei: pandemia de COVID și, imediat după, războiul Rusiei împotriva Ucrainei, declanșat în februarie 2022. Iar atunci a apărut o altă problemă: lipsa unor materiale de construcție (conducte, materiale de inox, fittinguri și așa mai departe), necesare implementării contractelor, fiindcă o bună parte a acestora venea chiar din Ucraina.

Și mai este încă ceva grav, care lovește întreaga economie din țara noastră: lipsa unei legislații predictive, fără schimbări bruște și profunde,

schimbări ce bulversează continuu planurile firmelor mari și mici.

Reporter: De ce credeți că au fost contracte de execuție, de valori mari, pentru care nu a fost depusă nici o ofertă sau a fost depusă o singură ofertă în cadrul procedurilor de achiziție publică?

Ilie Vlaicu: Da, pare un paradox. Cum, nici la contracte mari, valoroase, nu vin firme? Se poate așa ceva?! Da, fiindcă, de fapt, chiar dacă era mare, suma era cu mult depășită de realitatea din piață. Unele prețuri s-au dublat, s-au triplat, în acei mulți ani cât SF-urile au așteptat avizele și aprobarea. Prin urmare, ce părea mult ca valoare era, în fond, cu mult sub valoarea reală. Au fost niște corecturi emise de ministere, care au permis creșterea valorilor, dar ele tot au rămas sub valoarea de piață.

Apoi, mai e o realitate extrem de dureroasă pentru industria apei, însă nu doar pentru ea: puținătatea firmelor puternice de construcții, capabile să încheie contracte mari și, mai ales, să le execute. Firmele de construcții, de consultanță, companiile de apă, toate au dificultăți mari să găsească personal de specialitate. Începând de la ingineri proiectanți, supervizori, experți tehnici autorizați, verificatori de proiecte, experți în achiziții și terminând cu personalul auxiliar, toți sunt foarte greu de găsit.

Diluția firmelor românești a fost accelerată de mai mulți factori, iar unul dintre ei este și supracontractarea practică de ministere. Supracontractarea a ajutat la creșterea gradului de absorbție, dar, în lipsa unor măsuri corective, a bulversat piața.

■ **Un proiect, în zona publică din România, durează aproximativ 10 ani, de la faza de concepție, până la finalizarea sa. Două treimi din acest timp este necesar pentru aprobări și avize.**

Perspective

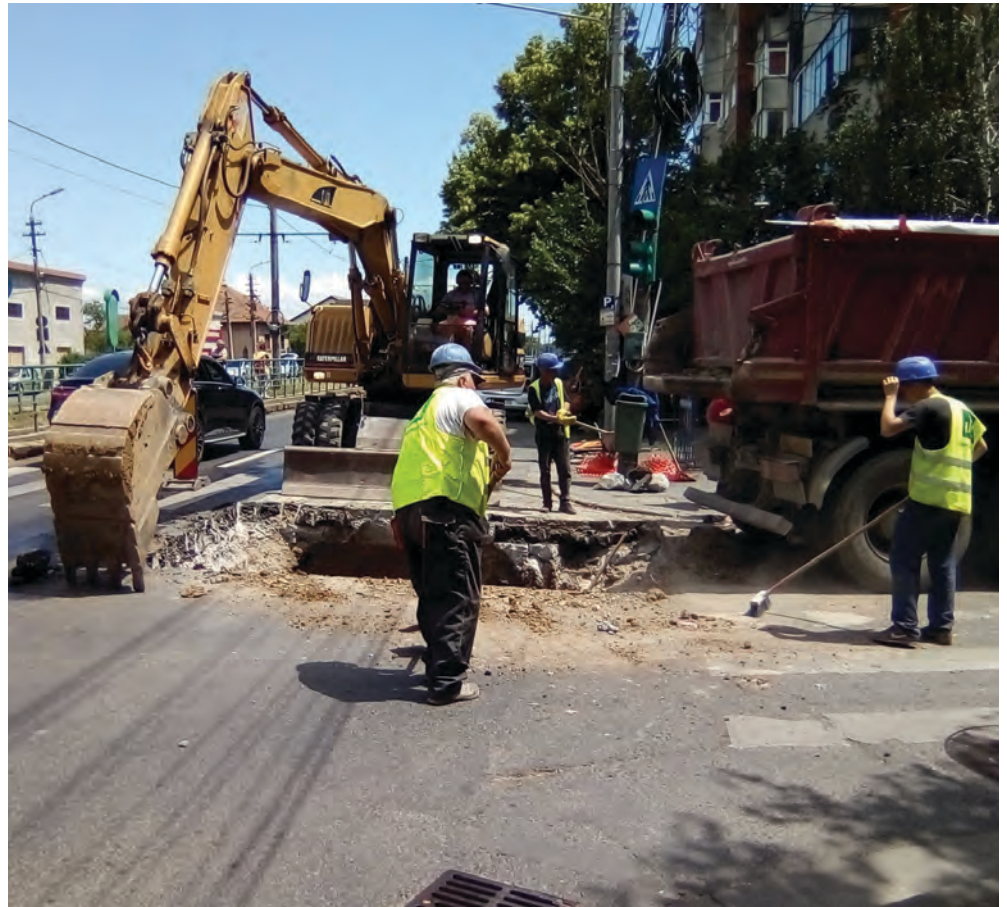
Inițiativele individuale ale fiecărui minister și finanțările fără reguli și obiective au sfidat și sfidează principiile de piață și i-au slăbit, practic, pe toți actorii care fac ca șantierele să funcționeze. S-a creat un lanț trofic artificial, în care s-au pus mai puține resurse decât erau necesare, sau au fost repartizate asimetric, ceea ce e nesustenabil. Sectorul de apă a ajuns pur și simplu neatractiv pentru firmele de construcții și proiectare, care preferă investițiile imobiliare, ce generează profituri imense.

Reporter: Ce măsuri apreciați că ar trebui luate pentru a crește absorbția de fonduri europene prin realizarea proiectelor de acest tip?

Ilie Vlaicu: Aș preciza, din start, că acest grad de absorbție trebuie obligatoriu corelat și cu alți indicatori, care țin de buna funcționare a unui sector de activitate.

În cazul nostru, industria apei este un sector unde infringementul bate la ușă și e limpede că trebuie să facem o „revizie culturală” sau o revizie tehnică, instituțională, care să ne ofere șansa de a trece într-o nouă etapă. Acum e momentul să conștientizăm și să realizăm interconexiunile dintre instituțiile cu putere de decizie și să luăm în considerare gestionarea optimă a acestui sector.

Dacă vrem să fim eficienți, trebuie să fluidizăm



circuitele banilor din sistem, să verificăm intrările și ieșirile. E nevoie de o analiză a riscurilor și de o mai bună gestionare a acestor riscuri, fiindcă, acum, riscurile revin doar companiilor de apă și constructorilor.

S-au adoptat măsuri care interferează cu funcționarea liberă a piețelor, cu competiția liberă. Trebuie să se revină la standarde de cost realiste. Dacă e îngrădită piața, introducându-se dezechilibre în sistem, unica soartă posibilă este consumul de timp și sărăcia.

Problemele din industria apei sunt generate și de educație și de lipsa forței de muncă calificată, care devin elemente limitative în dezvoltarea sectorului. Va trebui să creăm centre de competență și să activăm acea formă de educație continuă. Este evident că, așa cum am arătat, o măsură importantă, ce trebuie adoptată rapid, este reducerea timpului pentru obținerea avizelor și aprobărilor necesare de la instituțiile avizoare.

Reporter: Cum colaborați cu patronatele din construcții în vederea rezolvării problemelor ce apar între constructori și autoritățile contractante?

Ilie Vlaicu: Avem o bună colaborare, cu toții vrem să iasă foarte bine proiectele. Iar colaborarea noastră are ca fundație și faptul că alimentarea cu apă potabilă e un element stabil, din punct de

■ **Durata medie de obținere a avizelor și a documentelor necesare implementării proiectelor este între 57 și 120 zile, în cazul autorităților locale/județene și Administrația Națională Apele Române, respectiv, între 193 și 452 zile, în cazul Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii Rutiere, Căilor Ferate Române, Agenției Naționale pentru Protecția Mediului.**

vedere al funcționalității. Să nu uităm că serviciile de apă din România au rămas în parametri de funcționare și la tarife rezonabile, comparativ cu celelalte sectoare din domeniul utilităților.

Dar ar fi important și pentru noi, și pentru constructori ca industria apei să fie recunoscută ca ramură prioritară de dezvoltare.

Acest lucru ar permite o viziune națională asupra sectorului de apă și, implicit, o strategie coerentă de dezvoltare, care să aibă în vedere nu doar conformarea la standardele UE, ci și generarea de activități cu rol de multiplicare în economie. Astfel, vor fi bani ce pot susține dezvoltarea. Să fim conștienți că tranziția și politicile de mediu pot genera o întregă industrie.

Acest segment trebuie consolidat acum, când sunt fonduri europene. Dacă tot așteptăm, vom deveni și mai dependenți de alții. Știți că și patronatele din construcții văd la fel lucrurile. ■